Republika Srbija
VRHOVNI SUD
Kzz 186/2025
11.03.2025. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud, u veću sastavljenom od sudija: Miroljuba Tomića, predsednika veća, Tatjane Vuković, Slobodana Velisavljevića, Svetlane Tomić Jokić i Aleksandra Stepanovića, članova veća, sa savetnikom Irinom Ristić, kao zapisničarem, u krivičnom predmetu okrivljenog AA, zbog krivičnog dela iznuda u pokušaju u saizvršilaštvu iz člana 214. stav 1. u vezi člana 30. i 33. Krivičnog zakonika i dr, odlučujući o zahtevu za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog AA – advokata Marka Pušice, podnetom protiv pravnosnažnih presuda Drugog osnovnog suda u Beogradu 17K br. 1524/22 od 28.12.2023. godine i Apelacionog suda u Beogradu Kž1 539/24 od 05.11.2024. godine, u sednici veća održanoj dana 11.03.2025. godine, jednoglasno je doneo

P R E S U D U

ODBIJA SE, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog AA – advokata Marka Pušice, podnet protiv pravnosnažnih presuda Drugog osnovnog suda u Beogradu 17K br. 1524/22 od 28.12.2023. godine i Apelacionog suda u Beogradu Kž1 539/24 od 05.11.2024. godine u odnosu na povrede zakona iz člana 438. stav 2. tačka 1) i člana 439. tačka 1) i 2) Zakonika o krivičnom postupku, dok se u preostalom delu zahtev za zaštitu zakonitosti ODBACUJE kao nedozvoljen.

O b r a z l o ž e nj e

Presudom Drugog osnovnog suda u Beogradu 17K br. 1524/22 od 28.12.2023. godine okrivljeni AA oglašen je krivim zbog izvršenja krivičnog dela iznuda u pokušaju u saizvršilaštvu iz člana 214. stav 1. u vezi člana 30. i 33. KZ, za koje mu je sud prethodno utvrdio kaznu zatvora u trajanju od 1 godine i 6 meseci i izvršenja krivičnog dela protivpravno lišenje slobode iz člana 132. stav 1. u vezi člana 33. KZ, za koje mu je sud prethodno utvrdio kaznu zatvora u trajanju od 6 meseci, te je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 1 godine i 7 meseci u koju mu je uračunato vreme provedeno u pritvoru od 27.10.2022. godine i na meri zabrana naputšanja stana do 28.12.2023. godine. Odlučeno je o troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnom zahtevu oštećenog, a kako je to bliže opredeljeno u izreci presude.

Presudom Apelacionog suda u Beogradu Kž1 539/24 od 05.11.2024. godine odbijena je kao neosnovana žalba branilaca okrivljenog AA – advokata Marka Pušice i advokata Sanje Glavonić i presuda Drugog osnovnog suda u Beogradu 17K br. 1524/22 od 28.12.2023. godine, potvrđena.

Protiv navedenih pravnosnažnih presuda zahtev za zaštitu zakonitosti podneo je branilac okrivljenog AA – advokat Marko Pušica, u smislu člana 485. stav 1. tačka 1) ZKP, sa predlogom da Vrhovni sud usvoji zahtev za zaštitu zakonitosti, pobijane presude preinači i okrivljenog oslobodi od optužbe. Stavljen je predlog u smislu člana 488. stav 2. ZKP, kao i da se izvršenje pravnosnažne presude odloži.

Vrhovni sud dostavio je po primerak zahteva za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog Vrhovnom javnom tužiocu, shodno odredbi člana 488. stav 1. Zakonika o krivičnom postupku i, u sednici veća koju je održao bez obaveštenja Vrhovnog javnog tužioca i branioca okrivljenog, nalazeći da njihovo prisustvo nije od značaja za donošenje odluke (član 488. stav 2. ZKP), razmotrio spise predmeta sa pravnosnažnim presudama protiv kojih je zahtev za zaštitu zakonitosti podnet, pa je našao:

Zahtev za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog je neosnovan u odnosu na povrede zakona iz člana 438. stav 2. tačka 1) i člana 439. tačka 1) i 2) ZKP, dok je u preostalom delu nedozvoljen.

Ukazujući na povredu krivičnog zakona iz člana 439. tačka 1) ZKP, branilac okrivljenog AA u zahtevu za zaštitu zakonitosti ističe da iz činjeničnog opisa radnje izvršenja u okviru izreke prvostepene presude proizlazi da nisu opisane niti naznačene sve činjenice i okolnosti koje predstavljaju zakonsko obeležje primenjenog instituta saizvršilaštva i to u donosu na oba krivična dela za koja je ovaj okrivljeni oglašen krivim pravnosnažnom presudom. Po stavu odbrane, iz sadržine činjeničnog opisa izreke prvostepene presude ne proizlaze opisi i formulacija iz saizvršilačkog postupanja okrivljenog AA i NN lica u iznudi u pokušaju i protivpravnog lišenja slobode u zakonskoj dispoziciji „na drugi način protivpravno oduzeo slobodu kretanja oštećenog“. U zahtevu za zaštitu zakonitosti branilac okrivljenog ukazuje i na povredu zakona iz člana 439. tačka 2) ZKP navodima da je okrivljeni AA oglašen krivim zbog izvršenja krivičnog dela iznuda u pokušaju i saizvršilaštvu iz člana 214. stav 1. u vezi člana 33. KZ, a da je u pobijanim presudama izostao materijalno-pravni osnov da je ovo krivično delo ostalo u pokušaju, budući da i izreka i obrazloženje presuda uopšte ne sadrže fomrulaciju da se primenom odredbe člana 30. KZ potkrepljuje primena instituta pokušaja.

Izložene navode zahteva za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog, Vrhovni sud ocenjuje kao neosnovane iz sledećih razloga:

Krivično delo iznuda iz člana 214. stav 1. KZ čini onaj ko u nameri da sebi ili drugom pribavi protivpravnu

imovinsku korist, silom ili pretnjom prinudi drugog da nešto učini ili ne učini na štetu svoje ili tuđe imovine.

Odredbom člana 132. KZ u stavu 1. propisano je da ko drugog protivpravno zatvori, drži zatvorenog ili na drugi način protivpravno oduzme ili ograniči slobodu kretanja kazniće se zatvorom do 3 godine.

Odredbom člana 33. KZ propisano je da ako više lice učestvovanjem u radnji izvršenja sa umišljajem ili iz nehata zajednički izvrše krivično delo, ili ostvarujući zajedničku odluku drugom radnjom sa umišljajem bitno doprinesu izvršenju krivičnog dela, svako od njih kazniće se kaznom propisanom za to delo.

Odredbom člana 14. KZ propisano je da je krivično delo ono delo koje je zakonom predviđeno kao krivično delo, koje je protivpravno i koje je skrivljeno (stav 1.), a odredbom člana 22. KZ propisano je u stavu 1. da krivica postoji ako je učinilac u vreme kada je učinio krivično delo bio uračunljiv i postupao sa umišljajem, a bio je svestan ili je bio dužan i mogao biti svestan da je njegovo delo zabranjeno.

U izreci prvostepene presude jasno je navedeno da je okrivljeni AA, zajedno sa NN licem, po prethodnom dogovoru, na drugi način, oduzeo slobodu kretanja oštećenog BB, te u nameri pribavljanja protivpravne imovinske koristi pokušao silom da prinudi oštećenog BB da nešto učini na štetu svoje imovine pri čemu je bio uračunljiv, svestan svojih dela i svestan njihove zabranjenosti, čije izvršenje je hteo, na taj način što je ... oštećeni BB od okrivljenog u više navrata pozajmljivao novac pod kamatu od 20% na nedeljnom nivou, te pošto je okrivljenom u decembru 2021. godine izmiren dug ..., okrivljeni oštećenom rekao da je pogrešno obračunao kamatu i da treba da mu da još 8.000 evra što je oštećeni odbio, da bi okrivljeni dana 24.10.2022. godine sa NN licem vozilom pratio vozilo oštećenog ... ušao u vozilo oštećenog, seo na mesto suvozača, te uperio NN predmet u oštećenog, a za koji je oštećeni mislio da je pištolj govoreći oštećenom nemoj slučajno da si pokušao da bežiš ili da nešto uradiš i potom rekao oštećenom da prati vozilo „...“, što je oštećeni u strahu i učinio da bi ubrzo nakon toga okrivljeni držeći predmet za koji je oštećeni mislio da je pištolj uperen u oštećenog rekao oštećenom da izađe iz vozila kojim je upravljao, da ne pravi gluposti i pređe u vozilo „...“ što je oštećeni i učinio i seo na zadnje sedište, dok je okrivljeni seo na mesto suvozača, a vozilom je upravljalo NN lice koje je na desnoj butini držalo pištolj odakle su krenuli ka ulici ... divizije i kada su skrenuli u tu ulicu okrivljeni je rukom sagnuo glavu oštećenog ka njegovom krilu gde su nastavili vožnju sve do naselja ... pa kada su došli do naselja ...okrivljeni je oštećenom rekao da polako izađe iz vozila, da bi ga po izlasku iz vozila NN lice koje je upravljalo vozilom marke „...“ udarilo pištoljem u predelu glave od kog udarca se oštećenom zavrtelo u glavi i pao je na zemlju, nakon čega mu je okrivljeni govorio da mora da vrati novac, da je dužan 8.000 evra, da ima rok od 48 sati da novac vrati, da bi potom okrivljeni zajedno sa NN licem uzeli neko drvo i njime tukli oštećenog po donjem delu leđa govoreći oštećenom da ukoliko u roku od 48 sati ne vrati 8.000 evra da će oni sami određivati cifru koju će morati da vrati i slikali su oštećenog, te je u jednom momentu otac oštećenog VV pozvao oštećenog na mobilni telefon, gde je okrivljeni AA rekao oštećenom da se javi i razgovara sa ocem preko spikerfona u kom razgovoru je otac oštećenog BB rekao oštećenom da ne brine, da ga policija traži, nakon čega je okrivljeni AA ostavio oštećenog i sa NN licem vozilom „...“ se odvezao u nepoznatom pravcu usled čega je oštećeni dobio lake telesne povrede bliže opredeljene u izreci presude.

Imajući u vidu navedeno, kao i citirane zakonske odredbe, po oceni ovog suda iz izreke pobijane pravnosnažne presude jasno proizilaze svi subjektivni i objektivni elementi krivičnog dela iznuda u pokušaju u saizvršilaštvu iz člana 214. stav 1. u vezi člana 30. i 33. KZ i krivičnog dela protivpravno lišenje slobode iz člana 132. stav 1. u vezi člana 33. KZ za koje je okrivljeni AA i oglašen krivim.

Shodno iznetom, u izreci pravnosnažne presude jasno je opisana krivica okrivljenog (uračunljivost, umišljaj i svest o protivpravnosti), konkretizovane radnje saizvršilaštva, koje je preduzeo okrivljeni AA kritičnom prilikom kao i NN lice (pretnje NN predmetom i pištoljem, nanošenje povreda oštećenom kako pištoljem tako i drvetom, zahtev da isplati novac od 8.000 evra u roku od 48 sati). Vrhovni sud ukazuje da bi postojalo saizvršilaštvo kod krivičnog dela iznuda nije neophodno da svako od saizvršilaca preduzme sve inkriminisane radnje, već svako od njih želi izvršenje krivičnog dela kao svoje i da u vreme izvršenja dela učini bilo koju radnju kojom se omogućava njegovo izvršenje. Naime, okrivljeni AA i NN lice su imali prethodni dogovor i učestvovali neposredno u radnji izvršenja krivičnih dela i kod njih je bila jasno izražena svest o zajedničkom delovanju sa svim radnjama koje su obojica preduzimali, čime su zajednički doprineli izvršenju predmetnih krivičnih dela.

Ujedno, ovaj sud ukazuje i na činjenicu da iz izreke pravnosnažne presude proizlazi da su okrivljeni preduzeli dve radnje izvršenja dva krivična dela i to „na drugi način protivpravno oduzeli slobodu kretanja oštećenog BB“ i u nameri pribavljanja protivpravne imovinske koristi pokušali silom da prinude oštećenog BB da nešto učini na štetu svoje imovine, a ne samo na drugi način protivpravno oduzeli slobodu kretanja oštećenog, kako to branilac pogrešno navodi u svom zahtevu za zaštitu zakonitosti.

Pored iznetog, Vrhovni sud ukazuje i da je radnja izvršenja krivičnog dela iz člana 132. stav 1. KZ postavljena alternativno kao zatvaranje, držanje zatvorenog ili protivpravno oduzimanje ili ograničavanje slobode kretanja na drugi način, a da oduzimanje slobode kretanja „na drugi način“ treba ekstenzivno tumačiti, s obzirom na smisao ove inkriminacije i njen zaštitni oblik i tim pojmom obuhvatiti sve one načine koji su podobni da se nekome oduzme sloboda kretanja, a to ne mora nužno biti radnja slična zatvaranju, a što se u konkretnom slučaju i dogodilo kada je okrivljeni bio prinuđen da se kreće iza vozila okrivljenog koji mu je to i naredio, a nakon toga i da uđe u vozilo okrivljenog za koje vreme je bio protivpravno lišen slobode.

Shodno navedenom, navodi zahteva za zaštitu zakonitosti kojima se ukazuje na povrede krivičnog zakona iz člana 439. tačka 1) i 2) ZKP ocenjeni su kao neosnovani.

Ujedno, Vrhovni sud ukazuje i da činjenica da „pokušaj“ kao institut krivičnog zakonodavstva nije numerički označen kao član „30.“ nije od uticaja na drugačiju odluku u ovom predmetu, imajući u vidu da iz izreke, ali i iz pravne kvalifikacije nesporno proizlazi da je krivično delo iznuda ostalo u pokušaju.

U podnetom zahtevu za zaštitu zakonitosti branilac okrivljenog ukazuje i na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 438. stav 2. tačka 1) ZKP i kao nezakonit dokaz označava izvešaj MUP DP PU za Grad Beograd UKP Odeljenje za uviđajno-operativne poslove od 25.10.2022. godine, izveštaj o intervenciji PS Rakovica od 24.10.2022. godine, jer predmetni izveštaji, a imajući u vidu njihovu sadržinu, donosioca i zakonsku svrhu nisu mogli biti izvedeni kao dokaz u krivičnom postupku i na takvim aktima nije mogla biti zasnovana presuda. Naime, po stavu odbrane se radi o aktima koji su sačinjeni tokom upravno-policijskog rada, koji su imali isključivo operativnu prirodu.

Po oceni Vrhovnog suda, neosnovano branilac okrivljenog – advokat Marko Pušica u podnetom zahtevu za zaštitu zakonitosti ukazuje na povredu zakona iz člana 438. stav 2. tačka 1) ZKP.

Okolnosti navedene u predmetnom zahtevu odbrana okrivljenog iznela je i u žalbi izjavljenoj protiv prvostepene presude, a drugostepeni sud je našao da su ti žalbeni navodi neosnovani i s tim u vezi, u obrazloženju presude na strani 4, stav dva i tri, dao dovoljne i jasne razloge, koje Vrhovni sud prihvata i, u smislu odredbe člana 491. stav 2. ZKP, na te razloge upućuje.

Zahtev za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog – advokata Marka Pušice je u preostalom delu nedozvoljen.

Odredbom člana 484. ZKP propisano je da se u zahtevu za zaštitu zakonitosti mora navesti razlog za njegovo podnošenje (član 485. stav 1. ZKP). Kada se zahtev podnosi zbog povrede zakona (član 485. stav 1. tačka 1. ZKP) okrivljeni preko svog branioca, a i sam branilac koji u korist okrivljenog preduzima sve radnje koje može preduzeti okrivljeni (član 71. tačka 5. ZKP), takav zahtev može podneti samo iz razloga propisanih odredbom člana 485. stav 4. ZKP, dakle ograničeno je pravo okrivljenog i njegovog branioca na podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti u pogledu razloga zbog kojih mogu podneti ovaj vanredni pravni lek i to taksativnim nabrajanjem povreda zakona koje su učinjene u prvostepenom postupku i u postupku pred apelacionim odnosno drugostepenim sudom i to zbog povreda odredaba člana 74, člana 438. stav 1. tačka 1) i 4) i tačka 7) do 10) i stav 2. tačka 1), člana 439. tačka 1) do 3) i člana 441. stav 3. i 4. ZKP.

Branilac okrivljenog – advokat Marko Pušica u zahtevu za zaštitu zakonitosti numeriše i povredu zakona iz člana 439. tačka 3) ZKP, a koja povreda zakona predstavlja dozvoljen razlog za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti okrivljenom preko branioca u smislu člana 485. stav 4. ZKP. Međutim, obrazlažući navedenu povredu branilac navodi da je do povrede krivičnog zakona u konkretnom slučaju došlo i sledom toga što je prvostepeni sud u odluci o krivičnoj sankciji, odnosno izricanju jedinstvene kazne zatvora u istu uračunao i vreme provedeno na meri bezbednosti zabrana napuštanja stana iako takva mera bezbednosti ne postoji u našem KZ.

Na opisani način, po stavu Vrhovnog suda, branilac samo formalno označava zakonom dozvoljen razlog za podnošenje zahteva - član 439. tačka 3) ZKP, dok u suštini ukazuje na povredu zakona iz člana 439. tačka 4) ZKP.

Međutim, povreda zakona iz člana 439. tačka 4) ZKP, nije zakonom dozvoljen razlog, u smislu člana 485. stav 4. ZKP, zbog koje okrivljeni preko branioca, može podneti zahtev za zaštitu zakonitosti, zbog čega je Vrhovni sud u navedenom delu zahtev branioca okrivljenog– advokata Marka Pušice ocenio kao nedozvoljen.

Iz iznetih razloga, Vrhovni sud je, na osnovu člana 491. ZKP i člana 487. stav 1. tačka 2) ZKP, odlučio kao u izreci ove presude.

Zapisničar-savetnik — Predsednik veća-sudija

Irina Ristić, s.r. — Miroljub Tomić, s.r.

Za tačnost otpravka

Zamenik upravitelja pisarnice

Milanka Ranković